

makers, monteurs van machines, enz. Ford volgde hierbij het voorbeeld van menige grote industrie door de oprichting van een eigen fabrieksschool.

Niettegenstaande de hoge lonen is in vele perioden het verloop van arbeidskrachten bij Ford zeer groot geweest. Voor 1914 had ieder der toezichhouders het recht van ontslag van zijn ondergeschikten. Nu worden kleine heersers spoedig grote despoten, en toen Ford een twee honderd van zulke personen had, werd het aantal ontslagen ontstellend groot. Om hier een eind aan te maken werd een raad van onderzoek ingesteld waarvoor iedere ontslagene zijn geval kon bepleiten. Dit heeft enorm geholpen, want men kon nu in ieder geval de betrokkene naar een andere afdeling overplaatsen als het ergens niet goed ging. Er kwam nog bij dat de aanneming van nieuw personeel omslachtig ging; het duurde soms dagen voordat iemand die aangenomen was, eindelijk aan het werk kon gaan.

Een zeer strenge, om niet te spreken van absolute scheiding heeft bij Ford altijd bestaan tussen toezichhouders en arbeiders. De reglementen, waarvan men zo gaarne doet alsof ze niet nodig zijn en niet bestaan, waren in dit opzicht uiterst streng. De toezichhouder is steeds beschouwd als de tegenstander van de arbeider, hoewel zijn eigen positie ten opzichte van de onderneming wellicht niet veel anders was. Het geven van ontslag bij slapte werd altijd aan de lagere regionen over gelaten. Het resultaat is geweest een uitgebreid stelsel van politie en spionage, weinig onderling contact, en een dikwijls onaangename stemming.

We zien bij Ford een bekend beeld: in tijden van voorspoed gaat het iedereen goed; maar gaan de zaken slecht, dan doet men alles om wat mogelijk is op anderen af te schuiven. Voorzorgen daartegen waren in Ford's tijd en in zijn omgeving, onbekend.

DE OPENBAARMAKING VAN JAARREKENINGEN BIJ HOLDING-COMPANIES ¹⁾

door J. E. Spinosa Cattela

In het artikel „Naar Vernieuwing van het Engels Vennootschapsrecht“ (I in het M.A.B. van April 1946) wees de schrijver — J. Valkhoff — erop hoe bij de voorstellen tot herziening van het Engelse vennootschapsrecht, zoals dat is neergelegd in de Companies-Act, ook aandacht wordt geschonken aan de vorm, waarin de holding-companies hun jaarrekeningen moeten publiceren.

Het is in verband hiermede wellicht interessant te vernemen, hoe een dergelijke, zij het niet zo ver gaande, bepaling reeds sedert 1938 is vastgelegd in de Companies Act 1938 van de staat Victoria (Australië). Volgens deze voorschriften is een holding company gehouden nevens haar jaarrekening de volgende stukken openbaar te maken:

Art. 125 (1) van deze wet bepaalt n.l.

„Where a company (in this section referred to as „the holding com-

¹⁾ Wij brengen gaarne hulde aan deze veraf wonende en druk bezette landgenoot, die in den vreemde een voor de Nederlandse accountant aanmoedigend voorbeeld geeft door zijn regelmatige actieve belangstelling voor ons tijdschrift.

Redactie.

„pany”) holds shares either directly or through a nominee in a subsidiary „company or in two or more subsidiary companies —

„(a) there shall be annexed to the profit and loss account of the holding „ company required by section one hundred and twenty-three of this „ Act —

„ (i) a separate profit and loss account for each subsidiary company „ drawn up in the manner hereinbefore prescribed for a profit „ and loss account;

„ or

„ (ii) a consolidated profit and loss account of the holding company „ and of its subsidiary companies drawn up as nearly as may be „ in the manner hereinbefore prescribed for such an account and „ eliminating all intercompany transactions — and in addition a „ statement showing the total losses (if any) of the subsidiary „ company or companies; and

„(b) there shall be annexed to the balance-sheet of the holding company „ required by section one hundred and twenty-three of this Act —

„ (i) a balance sheet of each subsidiary company drawn up in the „ manner hereinbefore prescribed for a balance-sheet; or

„ (ii) a consolidated balance-sheet of the holding company and of its „ subsidiary companies drawn up as nearly as may be in the „ manner hereinbefore prescribed for a balance-sheet and elimi- „ nating all inter-company transactions:”

enz.

Men ziet hieruit dat de holding company de vrijheid gelaten wordt een dezer wijzen van openbaarmaking te kiezen, hetzij de publicatie van de jaarrekening van elke dochtermaatschappij nevens die van de moedermaatschappij, of de publicatie van de geconsolideerde jaarrekening naast die der moedermaatschappij.

In veel opzichten komt dit voorschrift overeen met de uitspraak van de Council of the Institute of Chartered Accountants in England and Wales (gepubliceerd in *The Accountant* van 12 Februari 1944), waarin 3 methoden worden genoemd, welke ertoe kunnen bijdragen om de aandeelhouders meer inlichtingen te verschaffen, dan tot dusverre meestal gebruikelijk is.

Deze drie methoden zijn:

1. Openbaarmaking van de jaarrekening van elke dochtermaatschappij afzonderlijk,
2. Het openbaar maken van een geconsolideerde jaarrekening van de gehele groep nevens de eigenlijke jaarrekening van de holding company zelve,
3. Het openbaarmaken van de geconsolideerde jaarrekening van de groep, zonder gelijktijdige openbaarmaking van de rekening der holding company.

Na een bespreking van de toepassingsmogelijkheden, de begrenzungen, de voor- en nadelen van elk dezer methoden komt het Institute tot de volgende aanbevelingen:

1. Gelijktijdig met de balans der moedermaatschappij moeten aan de aandeelhouders geconsolideerde overzichten voorgelegd worden in de vorm van een geconsolideerde balans en een geconsolideerde verlies- en winstrekening, althans in zodanige vorm, dat daaruit duidelijk de financiële positie van de gehele groep en haar resultaten blijken.

2. Elk geconsolideerd overzicht dient aan te geven:
 - a. welke mate van kapitaaldeelname of van zeggenschap als criterium heeft gegolden voor de opname in de geconsolideerde overzichten,
 - b. de redenen voor de niet-opneming van de cijfers ener dochtermaatschappij in het geconsolideerde overzicht, welke onder normale omstandigheden daaronder behoorden te worden opgenomen,
 - c. de werkwijze toegepast in de gevallen waarin de rekeningen der dochtermaatschappij niet op dezelfde datum werd afgesloten als die der holding company,
 - d. voor buitenlandse dochtermaatschappijen moeten, indien van enig belang, de grondslagen vermeld worden, waarop de omrekening der vreemde munteenheden, zowel ten aanzien van activa, passiva als van resultaten, heeft plaats gehad.
3. De geconsolideerde balans dient geen posten te bevatten, welke uitsluitend op de verhouding tussen de maatschappijen onderling betrekking hebben en dient de gecombineerde activa en passiva van de gehele groep weer te geven, gerangschikt onder de daarvoor in aanmerking komende rubrieken. Er moet onderscheid gemaakt worden tussen reserves (capital reserves), welke normaliter niet bestemd zijn voor winstuitkering en de uit de winsten gevormde reserves, welke voor een eventuele dividenduitkering in aanmerking zouden komen, indien zij in de boeken der holding company voorkwamen. De geconsolideerde balans dient eveneens aan te geven de belangen, welke vreemde aandeelhouders hebben, terwijl onder een speciale rubriek de belangen van de groep bij de niet-geconsolideerde ondernemingen vermeld worden.
4. De geconsolideerde verlies en winstrekening of welke vorm ook, waarin de resultaten van de gehele groep worden weergegeven, dient de verenigde resultaten van de gehele groep weer te geven voor de periode, waarop die betrekking heeft, na eliminatie van de in het onderlinge verkeer der maatschappijen geboekt resultaten. Deze geconsolideerde overzichten moeten in een dusdanige vorm voorgelegd worden, dat de aansluiting op de jaarrekening der holding company duidelijk blijkt.

In de resultatenrekening der holding company moeten de uitkomsten van de niet-geconsolideerde ondernemingen afzonderlijk worden weergegeven, O.a. dienen afzonderlijk vermeld te worden:

 - a. de resultaten van de ondernemingen, welke cijfers niet in de consolidatie betrokken zijn,
 - b. het aandeel in de netto-resultaten der geconsolideerde groep, dat vreemde aandeelhouders toevalt,
 - c. het aandeel in de geconsolideerde resultaten, dat als reserve in de rekeningen der dochtermaatschappijen achtergehouden wordt, en het bedrag waarmede de van de dochtermaatschappijen ontvangen dividenden het winstaandeel van de holdingcompany in de netto winst der betrokken dochtermaatschappijen te boven gaat,
5. Winsten behaald of verliezen geleden door de dochtermaatschappijen, voordat de deelneming der holding company tot stand kwam, moeten als kapitaal-overschotten, resp. kapitaaltkortten, beschouwd worden. Dergelijke winsten, vóór de acquisitie der deelneming behaald, onverschillig of zij als dividenden tot uitkering kwamen of niet, mogen niet gerangschikt worden onder de bedragen, die voor de uitkering als dividend door de holding company in aanmerking komen.

Deze aanbevelingen, welke de meest volledige zijn, welke in vakkringen in het Britse imperium ten aanzien van de holding companies en de geconsolideerde overzichten werden gegeven, verdienen ook onze aandacht ten volle.

De voortdurend toenemende betekenis van de holding company, ook in ons land, maakt dat de hier naar voren gebrachte gezichtspunten de volle belangstelling ook in onze vakkringen verdienen. Om met J. Valkhoff te spreken: om verschillende redenen, van nationale en van internationale aard, mogen wij ook in dit opzicht niet bij onze buitenlandse vakgenoten ten achter blijven. Op de Amsterdamse effectenbeurs wordt een groot aantal aandelen verhandeld van ondernemingen, welke aanzienlijke belangen bij andere ondernemingen bezitten, zonder dat nochtans tot publicatie ener geconsolideerde jaarrekening wordt overgegaan. De voorlichting van het publiek zou er slechts op vooruit gaan, indien de publicatie van een — door de accountant gecertificeerde — geconsolideerde jaarrekening verplichtend werd gesteld.

Voordat het echter zo ver is, zal het nodig zijn, dat ook wij de eisen, waaraan dergelijke overzichten dienen te voldoen en de vorm en inhoud der daarbij behorende accountantsverklaring nader onder de ogen zien.

Melbourne, 6 Juli 1947.

DE WETTELIJKE REGELING VAN HET ACCOUNTANTS-BEROEP IN ENGELAND ¹⁾

door Drs. J. James

Het huidige Engelse Vennootschapsrecht, zoals dat is geregeld in de Companies Act van 1929, schrijft in artikel 132 voor, dat iedere Vennootschap vallende onder deze wet op de jaarlijkse algemene Vergadering van Aandeelhouders een controleur („auditor”) moet benoemen. In artikel 133 is vastgelegd welke personen uitgesloten zijn van de benoeming tot controleur, te weten:

- (a) directeuren, commissarissen en leden van het personeel van de Vennootschap,
- (b) medefirmanten van of personen in dienst van een lid van het personeel der Vennootschap, uitgezonderd in die gevallen waar de Vennootschap een besloten vennootschap is.
- (c) rechtspersonen („bodies corporate”) vallende onder deze wet.

Tenslotte bepaalt artikel 134 dat de controleur aan de aandeelhouders verslag uit moet brengen over de door hem gecontroleerde Jaarrekening („Accounts”) en over iedere balans die aan de Algemene Vergadering wordt voorgelegd.

Dit rapport dient in te houden een verklaring ten aanzien van:

- (a) „having obtained all the information and explanations they have acquired”,
- (b) „whether the balance sheet is properly drawn up so as to exhibit a true and correct view of the state of the company's affairs according to the best of their information and the explanations given to them, and as shown by the books of the company”.

¹⁾ Wij verwijzen naar de artikelen in *The Accountant* van 27 Juli en 10 Aug. 1946 gerefereerd in het M.A.B. van Maart 1947 bl. 97—100. (Red. M.A.B.)